

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ
КОНКУРЕНЦИЈЕ**

Број: 1/0-09-564/2017-1
Датум: 25.08.2017. године
Београд

Народна банка Србије

Кабинет Гувернера

Предмет: Мишљење на Нацрт закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица

Комисија за заштиту конкуренције је увидом у информације које су објављене на званичној интернет страни Народне банке Србије, имала могућност да размотри Нацрт закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица. Комисија са посебном пажњом прати ова обавештења због значаја који поступање Народне банке Србије има, или може имати на стање конкуренције на одређеним тржиштима на територији Републике Србије.

Након разматрања наведеног нацрта, Савет Комисије на основу члана 21. став 1. тачка 7. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/09 и 95/13), на 121. седници од 24.08.2017. године, доноси следеће

МИШЉЕЊЕ

Комисија за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) је анализирао Нацрт закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица (у даљем тексту: Нацрт закона), у смислу његове усклађености са правилима заштите конкуренције, али и у контексту предмета који су се у ЕУ, као и у земљама чланицама, водили пред телима за заштиту конкуренције од 2001. до данас¹. Један од најчешћих, по конкуренцију ограничавајућих фактора, код плаћања платним картицама, биле су управо међубанкарске накнаде (*interchange fees*).

¹ Case COMP/34.579 — MasterCard, Case COMP/36.518 — EuroCommerce, Case COMP/38.580 — Commercial Cards, European Court of Justice case C-382/12P, Case AT.39398 Visa MIF, Case AT.39398 Visa MIF, GVH VJ-18/2008, GVH VJ-46/2012 ...

У вези са решењима која се предлажу Нацртом закона, Комисија оцењује да постоји више погодности до којих може доћи њиховом применом, на које ће указати у наставку текста. Истовремено, Комисија је оценила и да би поједина предложена решења могла имати другачију, прецизнију формулацију, што ће такође бити изложено у наставку текста:

- Комисија констатује да је приликом формулисања члана 3. Нацрта закона, који регулише висину међубанкарских накнада, узета у обзир Уредба о међубанкарским накнадама за плаћања заснована на платним картицама ЕУ 751/2015 (у даљем тексту: Уредба ЕУ 751/2015) и оцењује да снижење међубанкарских накнада, које предвиђа овај Нацрт закона, може довести до снижења цена и за крајње кориснике. С тим у вези, Комисија оцењује да ће, предложеним решењима мањи трговци (киосци, мале трговинске и занатске радње и сл.), у значајнијој мери него раније, примати платне картице, имајући у виду да је износ трговачке накнаде до сада директно зависио од преговарачке моћи трговца. Ово би последично требало да доведе до пораста удела безготовинских плаћања у Републици Србији.

- Чланом 4. Нацрта закона регулише се избор платног брэнда и платне апликације (*cobadging*), односно даје се могућност издаваоцу платне картице да на једном платном инструменту укључи два, или више различитих брэндова или апликација, а Visa, Mastercard или други картични системи плаћања не могу својим правилима то да спрече или ограниче, што је у складу са правилима заштите конкуренције. У вези са овим чланом, у ставу 9, по мишљењу Комисије, неопходно је, као што је то учињено и у тексту Уредбе ЕУ 751/2015, убацити реч „приоритетни“ и то у делу реченице који гласи: „аутоматски механизам којим се врши избор одређеног платног брэнда или платне апликације“. Предлог Комисије је да реченица, након допуне, треба да гласи „аутоматски механизам којим се врши приоритетни избор одређеног платног брэнда или платне апликације“. Изостављање поменуте речи, могло би да упути на погрешан закључак да се може употребљавати аутоматски механизам којим се врши искључиви избор.

- Чланом 5. Нацрта закона регулише се раздвајање накнада (*Unblending*), односно уводи се транспарентност, јер је Прихватилац дужан да трговачке накнаде нуди и обрачунава трговцу појединачно за различите врсте и брэндове платних картица (осим ако је трговац од прихватиоца захтевао у писаној форми да му обрачунава јединствену накнаду). На овај начин, по оцени Комисије, биће омогућено изједначавање преговарачке моћи уговорних страна.

- Чланом 6. регулише се прихватање свих картица (*Honor All Cards Rule*), при чему пружаоци платних услуга могу обавезати трговце, који прихватају платну картицу једног Издаваоца, да морају прихватати и друге платне инструменте, засноване на платним картицама који су издати у оквиру истог картичног система плаћања, али само под наведеним условима:

- „да су платни инструменти засновани на истом платном брэнду и истој врсти дебитне или кредитне картице
- да се платни инструменти засновани на платним картицама издају потрошачима

- међубанкарска накнада код платних трансакција које се извршавају применом ових платних инструмената обрачунава се и наплаћује у складу са чланом 3. овог Закона“.

У вези са овом формулацијом, Комисија је мишљења да је можда, иако се ради о наизглед безначајној измени, прихватљивија формулација из Уредбе ЕУ 751/2015, да „картичне платне шеме и пружаоци платних услуга не смеју примењивати ниједно правило које примаоце плаћања, који прихватају платни инструмент на темељу картица који је издао један издавач, обавезује да прихвате и друге платне инструменте на темељу картица који су издати у оквиру исте картичне платне шеме. Претходни став се не примењује на ...“ (после тога таксативно навести услове под којима је исто дозвољено).

Комисија је, такође у вези са овим чланом, став 1, тачка 1), мишљења да је неопходно додатно прецизирати случајеве у којима је дозвољено наметање обавезе од стране пружаоца платних услуга, односно као и у тексту Уредбе ЕУ 751/2015, додати речи „са унапред уплаћеним средствима“, тако да први дозвољени услов гласи: „да су платни инструменти засновани на истом платном бренду и истој врсти картице са унапред уплаћеним средствима, дебитне или кредитне картице“.

На крају, с обзиром на то да је чланом 10. Нацрта закона утврђено овлашћење Народне банке Србије за вршење надзора над применом одредаба овог закона, а имајући у виду да Комисија прати и анализира услове конкуренције на појединачним тржиштима и у појединачним секторима, као и већ наведену чињеницу, да предложена законска решења могу значајно да утичу на стање конкуренције на тржишту, очекујемо да ће, у складу са потписаним протоколом, сарадња Комисије и Народне банке Србије наставити да се унапређује у циљу обезбеђивања ефективне конкуренције. Истовремено, Комисија наглашава да је „стварање услова да конкуренција међу банкама и картичним системима доведе до снижавања цена за крајње кориснике“, које је сам предлагач означио као циљ предложених решења, представља заједнички циљ и изражава наду да ће достављеним сугестијама допринети његовом остваривању.